

YOSHLARNI OMMAVIY SPORTGA JALB QILISH

Qahramonova Bonu Qahramon qizi

Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti ijtimoiy fanlar fakulteti

Jismoniy madaniyat xotin qizlar sporti 1-21-guruh talabasi

Annotatsiya: O'zbekiston Respublikasi mustaqillik yillari jismoniy madaniyat va sport sohasi orqali mamlakatni har tamonlama rivojlantirishning hozirgi kundagi ustuvor masalasi bo'yicha so'nggi to'rt yilda yutimizda bu borada qator me'yoriy huquqiy me'yoriy normativ hujjatlar qabul qilinishi va undan ko'zlangan maqsadlar chuqur tahlil etilib ochib berilgan.

Kalit so'zlar: "Yangi O'zbekiston", "Harakatlar strategiyasi", jismoniy madaniyat va sport, Sog'lom avlod, Ommaviy sport, "Umid nihollari", "Barkamol avlod", "Universiada", Olimpiada, sog'lom turmush tarzi, sport seleksiyasi, 5 ta muhim tashabbus.

Mustaqillikning dastlabki yillaridayoq mamlakatda iqtisodiy, siyosiy, madaniy jarayonlar bo'yicha jiddiy islohotlarni o'tkazish jismoniy tarbiya va sport sohasida tarixiy ahamiyat kasb etuvchi yangi yo'nalishlar yuzaga keldi. Aholining salomatligini yaxshilash, o'quvchi yoshlar va talabalarning jismoniy barkamolligini tarbiyalash, iqtidorli sportchilarning mahoratini davr talablari hamda xalqaro andozalar asosida takomillashtirib borish, shuningdek mehnatkash omma, ziyolilarning ish qobiliyatlarini va mehnat unumdorligini oshirish, eng muhimi esa, sog'lom turmush tarzi orqali umrni uzaytirishga, sog'lom avlodni tarbiyalashga alohida e'tibor kuchaydi.

Bu yo'lda Respublika birinchi Prezidenti I. Karimovning hissasi g'oyat yuksakdir. "O'zining salomatligi haqida shaxsan g'amxo'rlik qilib borish madaniyatini yoshlikdan, maktab, mahalla, sog'liqni saqlash tizimi, jismoniy tarbiya va sportning ko'magida singdirish kerak"[2], - degan o'ta chuqur mazmunli mantiqiy da'vati e'tiborga molikdir. Respublika sport tashkilotlari va uyushmalarining tashabbusi bilan sobiq Ittifoq respublikalar orasida birinchilardan bo'lib "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida" 1992 yil yanvarda qonun qabul qilinib, 2000 yil mayda qayta ishlab chiqildi va Oliy Majlisda yangi tahrirda qayta qabul qilindi.[6] Mazkur qonun jismoniy madaniyat va sport harakati maqomini kafolatlash bilan bir qatorda, davlat va nodavlat idoralar, jamoatchi tashkilotlar, ayniqsa sport tashkilotlari, uyushmalari, o'quv yurtlariga ega bo'lgan vazirliklar oldiga ulkan vazifalar, mas'uliyatlarni yukladi. Jismoniy tarbiya, sport, sayoxat (turizm) va xalq milliy o'yinlarining ijtimoiy – tarbiyaviy, madaniy va tarixiy jihatdan muhim ahamiyatga ega ekanligini hisobga olgan holda ularni ommalashtirish, yangidan sport inshoatlarini qurish, zarur shart - sharoitlar yaratishga jiddiy ravishda kirishildi. Aholining barcha qatlamlari va toifalarida jismoniy tarbiya va sportni keng

yoyish, futbol, kurash, tennis va boshqa sport turlarini rivojlantirishda milliy o'yinlarga ham alohida diqqat jalb etildi. Bu yo'lda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining futbolni rivojlantirish, kurash va boshqa sport turlarini yanada takomillashtirishga qaratilgan qator qarorlari muhim ahamiyat kasb etadi[7]. Respublika hukumatining «O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarori jismoniy madaniyat va sport harakatining tayanch dasturi sifatida tarixiy jihatdan o'ziga xos o'ringa ega bo'ldi.[8]

Takidlash lozimki, barcha turdagi o'quv yurtlarida davlat ta'limi tizimi asosida jismoniy tarbiya dars sifatida o'tkazilmoqda. Darsdan tashqari, sport to'garaklari mashg'ulotlari, xilma-xil sport musobaqalari o'tkazilib, ularning negizida kasb - hunarga tayyorlanishda jismoniy barkamollikning mazmun va mohiyat jihatdan ustuvor ekanligi aniqdir. Shu sababdan ta'limning uzluksizligi bilan bevosita bog'liq bo'lgan «Umid nihollari», «Barkamol avlod», «Universiada» kabi nufuzli ko'p bosqichli sport musobaqalari an'anaga aylandi. Eng muhim tomonlardan biri shuki, bolalar sportini rivojlantirish bilan bog'liq bo'lgan Prezident Farmonlari va hukumat qarorlari o'quvchi yoshlar o'rtasida sportni ommalashtirish, iqtidorli bolalarni tanlash, sinov-tajribalardan o'tkazish, ularni yetuk sportchi qilib tarbiyalashga jiddiy e'tibor kuchaymoqda. Ularning kelajakda Xalqaro sport musobaqalarida mamlakatimiz sharafini himoya qilish, uni yanada yuksak cho'qqilarga olib chiqishlari aniq maqsadlar qilib qo'yilmoqda.[5] Hozirda dunyo davlatlari o'rtasidagi o'zaro raqobat, kuch-kudratini namoyon etish sport va intellektual imkoniyatlarni namoyish etishda ifodalanmoqda.

O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti I.A.Karimov ta'kidlaganidek: “Sport – tinchlik elchisidir. Bizning maqsadimiz ham tinchlik, osoyishtalik va shu asosda jahon ahli bilan hamkorlik qilish. Hech bir narsa mamlakatni sport kabi tezda dunyoga mashhur qila olmaydi”[3]. Darhaqiqat, mamlakatimiz sportchilari Markaziy Osiyo va Osiyo o'yinlari, turli xalqaro turnirlar, jahon birinchiligi va Olimpiya o'yinlarida muvaffaqiyat bilan ishtirok etib, egallagan sovrinli o'rinlari uchun O'zbekistonning xalqaro nufuzi oshmoqda. Sportdagi bu yutuqlar xalqimizning o'zligini anglash, birdamlik va vatanparvarlik hissiyotlarini o'sishiga sabab bo'ladi. O'zbekiston Respublikasida keyingi to'rt yil mamlakatimiz va xalqimiz uchun hech bir mubolag'asiz sifat jihatidan tub o'zgarishlar va jadal taraqqiyot davri bormoqda. Yurtimizning barcha hududlari misli ko'rilmagan qurilish maydoniga aylangan - eng yangi texnologiyalarga asoslangan zamonaviy korxonalar, ko'rkam, barcha qulayliklar muhayyo qilingan turar joylar, keng va ravon ko'chalar barpo etilmoqda. Xalqimiz hayoti tubdan yaxshilanib, inson huquq va erkinliklari, qonun ustuvorligi va ijtimoiy adolat qaror topmoqda. Jahonga bu o'zgarish va yangilanishlar natijasida mamlakatimiz ijobiy tomonga jiddiy o'zgarayotganining e'tirofi sifatida "Yangi O'zbekiston" ifodasini muomalaga kiritdi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, bugun "Yangi O'zbekistonda" jismoniy madaniyat va sportga berilayotgan e'tibor, yoshlarimizni jismoniy tarbiya va sport bilan muntazam shug'ullanishlari uchun yaratilayotgan shart-sharoitlar, bularning barchasi yoshlarimizning ma'naviy yetuk, jismonan sog'lom bo'lib voyaga etishlari, har-xil yot g'oyalarga berilmasliklari, qolaversa dunyoda o'zbek bayrog'ini yuqoriga ko'tarilishiga xizmat qilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining 29 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqida xalqimizning ulug'vor qudrati jo'sh urgan hozirgi zamonda O'zbekistonda yangi bir uyg'onish - Uchinchi Renessans davriga poydevor yaratilayotganini ta'kidladi. O'zbekistondagi Uchinchi Renessans jismoniy madaniyat va sportni yuksaltirishga ham yo'naltirilganligi ushbu "hayotiy qobiliyat" ni oshirish maqsadi ko'zlanganligi bilan izohlanadi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ham "Sportni jadal rivojlantirish, xalqaro musobaqalarda yuksak natijalarga erishgan sportchilarni rag'batlantirish va qo'llabquvvatlashga bundan buyon ham katta ahamiyat beramiz" deb alohida ta'kidlagani bejiz emas.[1] 2019 yil 19 mart sanasida O'zbekiston Respublikasi prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan mamlakatimizda ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalardagi ishlarni yangi tizim asosida yo'lga qo'yish bo'yicha ilgari surilgan 5 ta muhim tashabbusning ikkinchisi ikkinchisi yoshlarni jismoniy chinqitirish, ularning sport sohasida qobiliyatini namoyon qilishlari uchun zarur sharoitlar yaratishga yo'naltirilganligi buning amaliy isbotidir. Bu jamiyatda sog'lom turmush tarzini - jismoniy faollik, badantarbiya mashqlari, sport bilan muntazam shug'ullanish qaror topishining asosidir.

Adabiyotlar:

1. Haydarov, M., Allamuratov, M., & Xayrullayeva, N. (2021). Aqli buzilgan 11-16 yoshdagi o'spirinlarning jismoniy holatini qiyosiy baholash. *Academic research in educational sciences*, 2(Special Issue 1).
2. Safarova, D. D., Po'latova, M. D., & Sul'tonova, Yu.A. (2017). Gemodinamik ko'rsatkichlarning dzudochi sportchilarda jismoniy ko'rsatkichlarning namoyon bo'lishi bilan o'zaro bog'liqligi. *Ilm-fan va sport: zamonaviy tendentsiyalar*, 14(1).
3. Po'latova, M. D. (2020). Malakali kurashchilarning travmatik shikastlanishidan keyin tiklash komplekslaridan foydalanish. *Internauka*, (8-1), 22-23.
4. Shukurova, S. S., Bulatova, M. D., & Serebryakov, V. V. (2021). Jismoniy faoliyatdan keyin futbolchilarda qondagi makroelementlar ko'rsatkichlarining o'zgarishi. *Academic research in educational sciences*, 2(Special Issue 1).
5. Shukurova, S. S., Seydaliyeva, L. D., & Sharipova, S. N. (2021). Trening jarayonida o'yinchilarning gemodinamikasini tahlil qilish. *Academic research in educational sciences*, 2(Special Issue 1).
6. Qutlimuratov, I. X. (2021). Futbolchilarning turli yo'nalishlardagi to'pni oshirib berish harakatlarini o'rganish. *Academic research in educational sciences*, 2(Special Issue 1).